

Till alla våra politiker i Mörbylånga kommun

Den 13 september detta år är det val; då ska i god demokratisk ordning "folket" rösta på vilka partier och dess företrädare som får störst förtroende att bestämma hur framtiden ska se ut, inte minst på lokalnivå. Då är det också viktigt att veta hur ni kommunpolitiker inom respektive parti tänker ta ert ansvar för Ölands framtid, även lite mer långsiktigt än mandatperiodens fyra år!

Ölands Naturskyddsförening (ÖN) är en lokal krets av Naturskyddsföreningen, med ca 650 medlemmar, och arbetar för en bra natur- och miljövård, samt att landskapets värden blir tillgängliga för alla. Föreningen är särskilt angelägen om att få veta hur Ölandskommunernas partier och dess politiker tänker agera i olika natur- och miljövårdsfrågor. Därför får ni i ert parti möjlighet att berätta och förklara detta utifrån nedanstående frågor. Vi kommer sedan att sammanställa och (ut)värdera, samt inte minst jämföra skillnader mellan partierna. Resultatet kommer att presenteras i media och på andra vägar informeras om fram till valet.

Vi uppskattar om ni är konkreta i era svar. Ge gärna exempel och detaljer, inte bara "svepande ordalag"! Men försök ändå vara kortfattad!

Ni får gärna även tänka mer globalt och redovisa om och i så fall hur ni vill påverka ert partis agerande på riksplanet.

Enkäten har två avsikter; primärt att upplysa väljarna om vad ni i de olika partierna har för åsikter och ambitioner gällande aktuella natur- och miljövårdsfrågor, men också att öka uppmärksamheten kring behovet av att arbeta med natur- och miljö/klimatfrågorna, för att kunna bidra till ett mer hållbart samhälle.

För att kunna få tid att bearbeta svaren och kunna redovisa dessa, vill vi gärna ha era svar senast den 5/5, till adress på nästa sida. Även uteblivna svar kommer att kommenteras.

Svara gärna i detta Word-dokument. Det går valfritt att utöka avståndet mellan frågorna. Eller kopiera över texten till valfritt medium.

TACK för er medverkan!

Ölands Naturskyddsförening

Svaren skickas eller mailas till:

Anders Nylander
Nybrovägen 25
386 34 Färjestaden

Mailadress: anders.g.nylander@gmail.com
Mob = 070-631 36 09

Frågor eller funderingar?
Kontakta Anders Nylander

Enkätfrågor

1. Biologisk mångfald

Öland Naturskyddsförening anser att en minskning av biologisk mångfald, vid sidan av klimatförändringar, är det allvarligaste hotet mot vår miljö och därmed oss själva.

Hur ser ni i ert parti på kommunens möjligheter att påverka de förändringar som ger minskad biologisk mångfald i nedanstående miljöer? (Beakta gärna även de områden som kommunen inte äger.)

Har ni i ert parti förslag OCH i så fall vilka på konkreta åtgärder gällande;

- a)** Skogsmiljöer
- b)** Jordbruksmark
- c)** Havsmiljöer
- d)** Sötvattensmiljöer
- e)** Öppna marker (vägkanter, ängar, hagar m.fl.)

Svar:

Kommunens möjligheter att positivt påverka olika miljöer till förmån för biologisk mångfald är främst kopplad till skötsel av de områden kommunen äger.

Exempelvis så randklipps större ytor i kommunens regi, något som ofta behöver förklaras för medborgarna som upplever ett skräpigt, otryggt område med rädsla för både orm och fästingar. Det kommer även klagomål på de stora högar med gräsklipp som lämnats kvar (Färjestaden) för att förmultna och sedan ge bra förutsättningar för insådd av olika blommor. Kommunen för också samtal med de företag som gräver för utbyggnad och underhåll av framförallt VA, för ökad kunskap och förståelse att inte sprida invasiva arter. I övrigt är det renhållning och bra med platser att lämna avfall på (ej återvinningsstationer) som kommunen kan bidra med särskilt under turistsäsong. För vattenmiljöer handlar det om att se till så att kommunala avloppsreningsverk släpper ut så rent vatten som möjligt. Det finns för Mörbylånga kommun ett samarbete där lantbruket tar hand om det renade vattnet och låter det gå tillbaka på land genom ytterligare reningssteg. Centerpartiet har genom yttrande både gällande detaljplan Färjestaden och Vattentjänstplanen påtalat behovet att behålla vattnet på ön istället för att låta det gå ut i sundet via dagvattenlösningar. Med allt fler asfalterade ytor blir det mer och mer vatten som samlas och förs ut. Centerpartiet är drivande från början med att utbyggnad av VA blivit verklighet och ska slutföras enligt plan!

- a) Skogsmiljöer** - Om mark behöver användas för att utveckla lokalsamhället, ska det vara möjligt om man samtidigt skapar ett nytt eller utökar ett

befintligt område med minst motsvarande naturvärden. På så sätt får vi ingen nettominskning av skyddad natur. När kommunen bygger nya bostäder eller vägar vill centerpartiet att "ekologisk kompensation" används. Det innebär att man ser till att biologisk mångfald bevaras eller till och med ökar genom att man skapar nya naturvärden på en annan plats om man tvingas ta mark i anspråk.

- b) Jordbruksmark** - Att återställa och anlägga nya våtmarker är ett effektivt sätt att stärka artrikedomen, rena vatten och lagra koldioxid. Att använda bevattningsdammar i jordbruket bidrar till att växterna kan ta upp mer näring i stället för att det rinner ut i Östersjön.
- c) Havsmiljöer** – Nationellt har Centerpartiet förslag om att satsa på att återställa ålgräsängar och främja "blå fånggrödor" som musslor som hjälper till att rena våra hav.
- d) Sötvattenmiljö** - Att restaurera och anlägga våtmarker är ett av de mest effektiva sätten en kommun kan stärka biologisk mångfald, minska övergödning och lagra koldioxid. Vi vill att statliga stöd som LONA och LOVA ska fortsätta vara starka verktyg för kommunerna i detta arbete. Centerpartiet vill se en nationell vattenresursstrategi och ge kommunerna bättre ekonomiska möjligheter att investera i sitt vatten- och avloppssystem (VA). Det handlar om att säkra rent dricksvatten och skydda ekosystemen mot framtida klimatförändringar som torka och översvämningar.
Vi vill öka resurserna för att bekämpa invasiva arter i våra sjöar och ser att kommunerna, tillsammans med lokala aktörer och markägare, är bäst lämpade att driva det arbetet.
- e) Öppna marker** - Vi vill se kraftfulla och samordnade tag mot främmande arter som hotar att tränga ut vår naturliga flora och fauna.

2. Biologisk mångfald i offentliga miljöer

Tätorters miljöer (parker och andra grönytor, skolgårdar, trädgårdar, gatukanter, mellan husen) ger oss särskild nytta och glädje.

Hur vill ni bidra till att dessa värnas och utvecklas; har ni förslag på konkreta åtgärder?

Svar:

Vi vill skapa bättre förutsättningar för bin och andra pollinatörer, även i våra städer och tätorter, genom att bevara urban natur och minska ljusföroreningar. Det värnas och utvecklas också genom att låta anpassade växter få finnas, välj växt efter platsens förutsättningar. Frukträd och bärbuskar skulle kunna finnas på skolgårdar. För Färjestaden finns en grönstrukturplan antagen. Ska också påpekas att träd och buskar konsumerar en del vatten.

3. Strandskydd

På Öland gäller generellt ett strandskydd (mot byggnation av olika slag) om 300 meter, från vilket kommunen kan ge dispens. Ölands Naturskyddsförening anser att strandskyddet behövs vid alla stränder, alltså även vid sötvatten, för att stärka och värna den biologiska mångfalden i och vid vattnet; för att ge skydd mot erosion och översvämning, samt inte minst viktigt, för att garantera tillgängligheten för alla människor.

Vad tycker ni och varför?

Svar:

Det är ingen större risk att östra sidan av ön skulle översvämmas, därför tycker vi att olika avstånd ska få gälla för strandskydd. Vi är måna om att våra hamnar får utvecklas och även andra företag som exempelvis gröna näringarna. Problem med tillgänglighet härrör ofta från sommarboende som tror de äger allt.

Centerpartiet ser ett stort behov av att hela Sverige ska kunna växa och att de som bor lokalt får mer makt över sin egen vardag. Genom att ersätta generella förbud med lokalt ansvar kan vi skapa en levande landsbygd samtidigt som vi med sunt förnuft värnar vår vackra natur och allemansrätten. Vi ska självklart värna allemansrätten och skydda stränder med mycket höga naturvärden eller där trycket är väldigt hårt, men i resten av landet måste det bli enklare att bo och leva nära vatten. Vi vill ta bort strandskyddet helt vid små sjöar, diken, anlagda dammar och våtmarker. Det ska inte krävas krångliga tillstånd för att bygga vid ett torrt dike! Vi vill att kommuner ska kunna peka ut områden där det blir betydligt enklare att få bygga, särskilt där det finns gott om obebyggd mark. Vi vill flytta makten från staten och länsstyrelserna till kommunerna. Det är de som bor och verkar lokalt som bäst känner till förutsättningarna i sin hembygd.

Vi vill ge kommunerna makten att själva peka ut "strandnära utvecklingsområden". Genom att flytta besluten närmare medborgarna kan man kombinera behovet av nya bostäder med ett ändamålsenligt skydd för de mest värdefulla naturmiljöerna, istället för att ha fyrkantiga regler som stoppar utveckling vid minsta dike.

4. Framtida energiförsörjning i kommunen?

- a) Hur kan enligt er åsikt kommunen energieffektivisera dels kommunala verksamheter och fastigheter, dels privata fastigheter?*

Svar:

Vi är redan där, att det saknas kapacitet i både överföring och tillgång av el för öns räkning. Kommunens underhåll av fastigheter har en tydlig plan för energieffektivisering. Mörbylånga tillsammans med några andra kommuner delar på en tjänst för energirådgivning (kostnadsfri). Mycket uppskattat hos våra företagare och brukar finnas med för att marknadsföra sig på våra företagsresor. Vindkraft och solkraft både på land och till havs är vi positiva till. Solkraftsparker bör dock anläggas på mark som inte är odlingsbar.

Vi vill att kommuner ska installera solceller på både nya och befintliga kommunala fastigheter, som skolor och sporthallar. Det skapar lokalproducerad grön el direkt där den behövs. Vid nybyggnation och större renoveringar av offentliga byggnader vill vi att man företrädesvis använder så kallad passivhus-standard. Det innebär att husen är så välisolerade att de knappt behöver någon extra energi för uppvärmning

b) Tycker ni att kommunen ska eller inte ska ha en kommunal energirådgivare?

Motivera ert svar!

Svar:

Vi tycker att det ska vara "lätt att göra rätt". Många hushåll och småföretag vill sänka sina energikostnader och minska sin klimatpåverkan, men det kan vara svårt att veta exakt vilka investeringar som är bäst för just deras förutsättningar. Genom att ha en energirådgivare i kommunen flyttar vi makten till medborgarna och ger dem verktygen att styra över sin egen ekonomi och energianvändning.

c) Hur ställer ni er till utbyggnad av vindkraft och solkraft på Öland och i närliggande vatten?

Motivera ert svar!

Svar:

Centerpartiet är generellt positiva till utbyggnad av vind- och solkraft. Förutom att det är förnybara källor är det också det snabbaste och billigaste sättet att få mer el. Vi driver på för att fastighetsskatten från vindkraften ska stanna direkt i kommunen. Det skulle innebära miljoner till skola och omsorg på ön. Vi vill också att närboende ska få ekonomisk ersättning. Öland är en av Sveriges soligaste platser. Vi vill nå 30 TWh solenergi till 2030. Vi vill underlätta för lantbrukare att ha solceller på lador och mark, men vi vill också värna den bästa jordbruksmarken för livsmedelsproduktion. Genom "agrisolar" kan man ibland kombinera både odling och solpaneler. Att producera el lokalt på Öland gör ön också mer motståndskraftig vid kriser. Ju fler småskaliga sol- och vindanläggningar vi har, desto svårare är det för en angripare att slå ut elförsörjningen.

5. Fossilfrihet

Vi vet alla att klimathoten är stora och ger allt tydligare effekter. Vi behöver alla bidra till att minska uppkomsten av dess orsaker, främst genom en kraftigt minskad användning av fossil energi.

Vilka åtgärder kommer ditt parti att föreslå för att under kommande mandatperiod minska användningen av fossila bränslen i kommunen (både inom och utom den offentliga sektorn)?

Svar:

Mörbylånga kommun har sedan flera år ett beslut taget om fossilbränslefri kommun. Det är dock inte görbart att applicera på företag hursomhelst utan det är fortsatt marknaden som kommer avgöra hur fort den utvecklingen går. Med den brist som också råder (läs punkt 4) så ligger total fossilbränslefri kommun långt bort.

6. Övergödning

Sedan många decennier är övergödning ett stort problem och idag kanske ännu större, med många orsaker.

Vilka orsaker ser ni som största problemet?

Om ni ser detta som bekymmersamt - Vilka åtgärder kommer ni i så fall att driva för att under kommande mandatperiod minska övergödningen av vatten, särskilt gällande Östersjön?

Svar:

Det är inte Sverige som ska anklagas för övergödningen i Östersjön i första hand! Lantbruket som oftast hamnar i skottgluggen har investerat mycket i åtgärder och maskinparker som minimerar utsläpp. Ingen växtodlare gödslar mer än behovet för den gröda som växer, det finns det inte ekonomi till. Något som också bidrar till övergödning är den skarvkoloni som finns i vårt län, Sveriges största med omkring 75 000 vuxna fåglar, kanske fler. Dessa äter ett halvt kg fisk eller mer per dag och skiter lika mycket. Det blir åtskilliga ton med avföring rik på näringsämnen och ammoniak som dödar det mesta där den koncentreras. Att fullfölja VA utbyggnaden som kostar stora summor för den enskilde är kommunens "bidrag".

Även här gäller principen om återskapande av våtmarker och behålla vatten i landskapet. Även bevattningsdammar för jordbruk kan bidra till att växande grödor tar upp näringsämnen i stället för att de rinner ut i Östersjön.

7. Vattnet på Öland

Efter många decenniers olyckliga åtgärder har Öland berövats merparten av sina (yt)vattenförekomster, så att nederbörden förloras ut i havet.

Ölands Naturskyddsförening anser att mängden vatten i landskapet behöver öka kraftigt, för att gynna biologisk mångfald, fiskförekomst, grund-/dricksvatten, lokalklimat, lantbrukets behov m.m.

Vilka åtgärder/beslut vill ni i ert parti medverka till för att hålla kvar vattnet?

Svar:

Centerpartiets förslag återfinns till viss del i redan givna svar. Vi har utöver förslaget att dagvatten ska ledas ut på land och infiltreras till grundvattnet även skrivit yttrande till vattentjänstplanen. Vi pekar särskilt på att kommunen behöver lägga mer resurser på personal inom LOVA/LONA projekt, idag ytterst sårbart med endast en medarbetare. På alla nivåer inom partiet jobbar vi aktivt för regelförenklingar. Finns inte många områden i landet som är så minerade med riksintressen, strandskydd, Natura 2000, reservat, biotopskydd, rödlistade arter som Öland. Att anlägga dammar, våtmarker eller andra vattenhållande åtgärder är tålamodsprövande och kostsamt och tar så lång tid att den enskilde lantbrukaren ibland ger upp. Så länge ingen är hungrig kommer klåfingriga byråkrater fortsätta att ställa orimliga krav. Trots detta så har vi aktiva politiker som investerar i vattenhållande åtgärder i sina företag, exempelvis Anders Eklöv Ekelunda.

8. Kommunal styrning, via avgiftsdifferentiering, av kostnader för t. ex. vatten

Hushållens kostnader beror till relativt stor del på konsumtion av resurser som el och vatten samt avfallshantering. Åtminstone de senare styrs helt respektive delvis av kommunens beslut och taxor.

Ölands Naturskyddsförening anser att dessa taxor borde ha en betydligt större tyngdpunkt på den verkliga konsumtionen, mindre på fasta kostnader (även om detta kommer att kräva lagändring).

Vad anser ni i ert parti och varför?

Svar:

Taxefinansierade kostnader såsom VA-utbyggnad ska bära sina egna utgifter via taxekollektivet. Där är vi inte eftersom utbyggnaden kostar långt mycket mer än den fasta delen vid anslutning. Detta faktum slåss alla kommuner med och det kommer inte bli billigare vare sig för kommun eller ansluten kund vartefter kraven skärps i exempelvis reningsverken. Den rörliga delen (uttaget) skulle bli

orimligt hög i kostnad med en tyngdpunkt på konsumtionen. Skärpta beslut kring bevattnings för allt som inte växer för konsumtion kan kanske vara en väg. Då får vi också leva med att växtlighet som exempelvis i fråga 2 dör och ogräset tar över.

9. Betyg på Mörbylångas miljöarbete

Tidningen Aktuell Hållbarhet menar att Mörbylånga kommun i jämförelse med alla Sveriges 290 kommuner ligger på plats 32 när det gäller vilken som är miljöbästa kommun ([Sveriges Miljöbästa kommun 2025 - Aktuell Hållbarhet Kommunrankning](#)).

Är ni i ert parti nöjda med den placeringen?

Om inte – vad tycker ni att ert parti ska satsa särskilt på för att förbättra rangordningen?

Svar:

Plats 32 är en bra placering med tanke på de utmaningar vi har på ön.

10. Övergripande fråga

Hur villiga är ni i ert kommunala parti att (i kommunens politiska process) kämpa för att era natur- och miljövårdande svar ovan realiseras i praktiken?

Kan ni till exempel tänka er att gå emot "partilinjen" i rikspartiet eller agera mer kraftfullt lokalt för att minska utsläppet av koldioxid och andra växthusgaser.....

eller vara beredda att vägra samarbeta med ett parti, som varken har särskilt bra eller höga ambitioner att arbeta för en bättre miljö?

Beskriv era ambitioner!

Svar:

Vi driver vår linje och välkomnar dem som vill ansluta sig till Centerpartiet. Vi är i dagsläget tämligen ensamma om att lägga konkreta förslag och skriva yttranden till diverse samråd.